

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ В ІНСТИТУТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ: МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПОРІВНЯЛЬНА ПРОФЕСІЙНА ПЕДАГОГІКА»

Ольга Гайдук,

канд. пед. наук, науковий співробітник
лабораторії технологій професійного навчання,
Інститут професійної освіти НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0002-2290-6669>

Анотація. Розглянуто нормативно-правове забезпечення щодо підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті професійної освіти НАПН України, зокрема мета та завдання навчальної дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка».

Ключові слова: доктор філософії, порівняльна професійна педагогіка, професійна освіта і навчання, освітньо-наукова програма.

TRAINING OF FUTURE DOCTORS OF PHILOSOPHY AT THE INSTITUTE OF PROFESSIONAL EDUCATION OF THE NAES OF UKRAINE: THE GOAL AND OBJECTIVES OF THE EDUCATIONAL DISCIPLINE «COMPARATIVE PROFESSIONAL PEDAGOGY»

Olha Haiduk,

PhD in Pedagogy, Research Officer
of the Laboratory of Professional Education
Technologies, Institute of Vocational Education of
the NAES of Ukraine

Abstract. The regulatory and legal support for the training of future PhD at the Institute of Vocational Education of the NAES of Ukraine was considered, in particular the purpose and objectives of the educational discipline «Comparative Vocational (Professional) Pedagogy».

Keywords: PhD, comparative vocational (professional) pedagogy, vocational (professional) education and training, educational and scientific program.

Постійний розвиток національної системи освіти, що зумовлений інтеграційними процесами України у світовий освітній простір вимагає, насамперед, зміни на законодавчому рівні. Серед основних документів, у яких проголошено вимоги до освітнього процесу вищої школи, зокрема підготовки майбутніх докторів філософії, є Накази Міністерства освіти і науки України та державно нормативно-правові документи щодо професійно-педагогічної діяльності – Закон України «Про вищу освіту» (Верховна Рада України, 2014), Закон України «Про освіту» (Верховна Рада України, 2017), постанова КМУ «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» (Кабінет Міністрів України, 2016, 23 березня), постанова КМУ «Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу

вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Кабінет Міністрів України, 2022, 12 січня) та інші.

В ІПО НАПН України підготовка здобувачів вищої освіти здійснюється згідно «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Інституті професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України» (Інститут професійної освіти НАПН України, 2021). У пункті 1.5. даного Положення зазначено, що «Доктор наук – це науковий ступінь, що здобувається особою на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук) за науковою спеціальністю та передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв’язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані у наукових виданнях» (Інститут професійної освіти НАПН України, 2021, с. 2).

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою для кожної спеціальності.

Освітньо-наукова програма включає чотири складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності (рекомендований обсяг такої навчальної складової становить шість (Інститут професійної освіти НАПН України, 2021, с. 12).

Вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка» у відповідності до освітньо-наукової програми «Професійна освіта»

майбутніми докторами філософії, формує певні компетентності та програмні результати навчання. Зокрема:

Загальні компетентності (*Критичність мислення*: здатність до критичного аналізу, оцінювання й синтезу нових і складних ідей, до участі в критичному діалозі. *Дослідницькі навички*: здатність ініціювати, спроектувати та виконати наукове дослідження, яке призводить до нових знань. *Міжнародний кругозір*: здатність працювати в міжнародному контексті.).

Спеціальні (фахові) компетентності (Здатність через оригінальне дослідження виявити нове знання, унікальні дані, нові інтерпретації, інноваційні методи, обґрунтовані рішення у новому контексті в галузі вивчення або в передовій професійній практиці; здатність до аналізу, співставлення, порівняння педагогічних явищ, моделей освіти, осмислення та дослідження соціальних норм і відносин у галузі освіти й проведення дослідження з метою впливу на них; здатність до критичного аналізу, синтезу та узагальнення науково-дослідницької діяльності).

Предметом дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка» є компаративна педагогіка у галузі професійної освіти і навчання.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка» є розвиток у майбутніх докторів філософії здатності орієнтуватися в сучасних тенденціях розвитку професійної педагогіки в Україні та за рубежом; формування умінь порівняльного аналізу концепцій професійної освіти та виявлення прогресивних ідей зарубіжного досвіду професійної освіти і навчання в умовах глобалізації, інтеграції та інтернаціоналізації освіти; визначення місця української системи професійної освіти у світовому освітньому просторі.

Завданнями вивчення дисципліни «Порівняльна професійна педагогіка» є:

- виявлення глобальних закономірностей, принципових тенденцій розвитку професійної освіти з урахуванням їх специфічних проявів у різних країнах та культурах, зокрема, в країнах Європейського Союзу.
- визначення тенденцій розвитку порівняльної педагогіки як науки та оволодіння скарбницею порівняльних досліджень в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики;
- визначення шляхів підготовки фахівців різних освітньо-кваліфікаційних рівнів в системах професійної освіти і навчання (формальної, неформальної, інформальної);
- формування навиків і умінь проведення порівняльно-співставного аналізу змісту, форм, методів роботи у закладах професійної освіти різного рівня з урахуванням соціально-економічних, культурних, політичних тенденцій та шляхів їх модернізації;
- аналіз шляхів реформування професійної освіти і навчання у контексті євроінтеграції;
- визначення шляхів підготовки педагогічного персоналу в різних

освітніх системах.

– вивчення кращих практик підготовки педагогічного персоналу для систем професійної освіти і навчання та методична підготовка до проведення порівняльної оцінки і впровадження передового зарубіжного досвіду у вітчизняну практику професійної освіти.

Як зазначає Ничкало Н. Г., натепер постає об'єктивна потреба використання комплексу специфічних дослідницьких методів з професійної педагогіки, джерелом яких є компаративістика. Використання цих методів майбутніми докторами філософії у наукових дослідженнях з порівняльної професійної педагогіки «дасть змогу одержувати вірогідні наукові результати, формулювати висновки і рекомендації щодо можливостей впровадження прогресивних ідей зарубіжного і вітчизняного досвіду в практику роботи професійних навчальних закладів, органів державної влади та управління, а також науково-дослідних установ (Ничкало, 2011, с. 13).

Список посилань

Верховна Рада України (2014, Липень 01). Про вищу освіту: Закон України (№ 1556-VII). <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayiny-pro-vyschu-osvit>.

Верховна Рада України (2017, Вересень 05). Про освіту: Закон України. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

Інститут професійної освіти НАПН України. (2021). Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук в Інституті професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України. https://ivet.edu.ua/images/aspitantura_doctorantura/polog_DF.pdf.

Кабінет Міністрів України (2016, Березень 23). Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах): постанова (№ 261). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>.

Кабінет Міністрів України. (2022, Січень 12). Про порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії: постанова (№ 44).

Ничкало, Н. (2011). Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання. *Порівняльна професійна педагогіка*, 1, С. 6-19.